

Dato: 24. marts 2014

Til:
Center for Fiskeri

fiskeri@naturerhverv.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Høring af udkast til *Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020*, j.nr. 12-7133-000001

NaturErhvervstyrelsen, Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen har udsendt udkast til *Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020* i offentlig høring.

Baggrund

Med reformen af EUs fælles fiskeripolitik er der et krav om, at medlemsstaterne udarbejder en national flerårig strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren.

Kommissionen har udarbejdet et sæt strategiske retningslinjer for en bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i EU15 med fokus på fire prioriterede områder: Administrative procedurer, koordineret fysisk planlægning, konkurrencedygtighed og lige vilkår.

Det er glædeligt at EU og dets medlemslande laver en strategi for bæredygtig udvikling af akvakulturen. Det er der i Danmark et godt grundlag for eftersom Akvakulturudvalget i juni 2010 afleverede et sæt af anbefalinger til regeringen, udarbejdet af branchens interessenter, grønne organisationer og relevante myndigheder, netop mhp at udpege bæredygtige udviklingsretninger i dansk akvakultur. Disse anbefalinger er i det store hele stadig relevante med enkelte tilpasninger efter nyeste udviklinger og erfaringer.

De grønne organisationer i Akvakulturudvalget var Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening. Samme interessenter har siden været inddraget i en workshop afholdt i april 2013 og efterfølgende møde om strategien.

Strategien er angiveligt udarbejdet med udgangspunkt i de eksisterende miljømæssige- og erhvervsmæssige reguleringsrammer og finansielle rammer, og forudsætter overholdelse af vandrammedirektivet og de nationale vand- og naturplaner, herunder kravet om ikke-forringelse af miljøets tilstand.

Regeringens strategiske mål er kort:

- En forøgelse af produktion og eksport med 50% frem til 2020
- 10% af produktionen skal være økologisk i 2020
- Kvælstofbelastningen pr produceret enhed skal reduceres med 25% til 2020
- Eksporten af foder og teknologi skal tredobles til 2020

Ifølge oplægget består den danske akvakultur produktion af 1) produktionen af fisk og skaldyr, af 2) en foderproduktion og af 3) en produktionsteknologi med vægt på recirkuleringssystemer. 1) producerer til en værdi af 1,1 mia årligt og beskæftiger 373 personer. 2) og 3) tilsammen producerer for 3 mia årligt og beskæftiger 300 personer.

Her følger Danmarks Naturfredningsforenings (DNs) bemærkninger til strategi-forslaget:

Ferskvandsopdrættet i Danmark har de seneste 10 år gennemgået en rivende teknologisk udvikling således, at der i dag kan produceres fisk stort set uden påvirkning af de danske vandløb, med særdeles høj grad af rensning og recirkulering af vandet. Det betyder samtidigt at den ferske del af branchen reelt ikke behøver at opleve nogen produktionsmæssige begrænsninger som følge af deres miljøpåvirkninger – teknologien (BAT) er tilstede, den mangler blot at blive fuldt implementeret. Heri ligger givet nogle investeringsmæssige og konkurrencemæssige udfordringer, som DN ikke skal kommentere på.

Saltvandsopdrættet er mere komplekst – det består af åbne netbursbrug, af fuldt recirkulerede indpumpningsanlæg, af muslingekulturer og af tangkulturer.

Netbursanlæg kan ikke udføre rensning af deres spild- og affaldsstoffer og de udgør derfor en betydeligt forurenende husdyrproduktion direkte i vandmiljøet. Det siger sig selv at en sådan produktion derfor kun kan placeres, hvor der er betydeligt økologisk råderum mht at udlede næringsstoffer og organisk stof. Et sådant råderum findes der i dag ikke med hensyn til kvælstof og til dels fosfor i de kystnære farvande omfattet af vandplanerne (dvs indenfor en sømil fra basislinierne). Det findes heller ikke udenfor vandplanernes rækkevidde. Havstrategidirektivets basisanalyser viser klart, at det kun er de åbne ikke-kystnære dele af Skagerrak og Nordsøen, som er i god økologisk tilstand næringsstofmæssigt set. Det vil mao kun være her øgede næringsstofudledninger i et ukendt omfang – og kun efter en nøje konsekvensanalyse - vil kunne komme på tale, hvis vandmiljødirektiverne skal overholdes.

Det er derfor med betydelig undren, at DN i udkastet læser om vandplanområderne, at "Udenfor disse områder vil ny produktion eventuelt kunne tillades uden kompenserende foranstaltninger" og at "Det skønnes, at der med udpegning af "havbrugszoner" frem mod 2020 vil blive grundlag for etablering af ny havbrugsanlæg med en samlet produktionskapacitet på op imod 10.000 tons fisk" uden at det præciseres, hvor der er økologisk råderum for disse havbrugszoner. En sådan strategi kræver i hvert fald at de nødvendige kvælstofmængder fjernes fra andre brancher.

Ud fra en proportionalitetsbetragtning er det også særdeles problematisk at placere åbne netbursanlæg i havområder, hvortil andre kilder er pålagt betydelige omkostninger til reduktion af næringsstoffer i form af spildevandsrensning og landbrugsmæssige produktionsbegrænsninger. Det er ikke samfundsmæssigt en omkostningseffektiv strategi at fjerne kvælstof og fosfor fra nogle brancher og samtidigt give los for store nye udledninger af samme stoffer fra andre. I hvert fald ikke uden en politisk klar tilkendegivelse af, hvorfor man træffer disse valg.

Recirkulerede indpumpningsanlæg til saltvandsopdræt er eksisterende i fuld skala og her gælder som for ferskvandsopdrættet principielt ingen produktionsmæssige begrænsninger. Det er derfor efter DN's opfattelse klart her der skal sættes på opdræt af saltvandsfisk. Også fordi der i indpumpningsanlæggene er sikkerhed mod de massive havarier, havbrugene var ude for senest i stormene i 2013, hvor store mængder regnbueørreder undslap og huserede efterfølgende i vandløbene og på gydebankerne til skade for de hjemmehørende arter.

Muslingekulturer er effektive til at filtrere store mængder havvand for plankton og har dermed stort potentiale til at fjerne næringsstoffer fra havmiljøet, uanset om det sker som kompensationsopdræt for forureningen fra fiskeproduktion i netbursanlæg eller som egentlig produktion af konsummuslinger. MEN som tommelfingerregel taber muslingekulturer imidlertid ca 1/3 af det filtrerede materiale som tunge "pseudofækalier", der synker til bunds som betydelige slamaflejringer under og omkring anlæggene – afhængigt af strøm og dybdeforhold. Selvom muslingekulturer godt kan fjerne næringsstoffer fra et havområde, så er det ikke ensbetydende med at de ikke kan give lokale problemer med slam i de nære omgivelser. Konkrete konsekvensanalyser er derfor absolut påkrævet ved placering af muslingekulturer.

Den nye danske muslingepolitik fra juni 2013 lægger op til at der skal søges alternative produktionsformer for muslinger, til dels til afløsning af den skadelige muslingeskrabning. En anvendelse af små kompensationsmuslinger i udlagte bundkulturer kunne være et af flere brugbare alternativer til skrabning i kystnære områder.

Tangkulturer er relativt uprøvede i fuld skala i Danmark, men kan i modsætning til muslinge-anlæggene fjerne opløste næringsstoffer, som hovedparten af kvælstofforureningen fra fisk i netbure består af. Tanganlæg har ret store arealkrav og de har skyggeeffekt på havbundens planter. Placering væk fra kysten og på dybder, hvor der ikke skygges for havbundens planter (ålegræs på lavere vand, makroalger på stenet bund og bentiske mikroalger på blødere bund) vil således gøre tanganlæg ret uproblematisk.

Blandt truslerne mod den valgte strategi nævnes i udkastet "de rette placeringer til lands og til vands". Heri er DN helt enig – især til vands. Uden en nøje fysisk planlægning til havs og i særdeleshed i kystzonen vil den fremtidige akvakulturudvikling ligge i konstant konflikt med de mange øvrige og samfundsmæssigt set nok så tunge interesser, der er knyttet til kystområderne i Danmark – sejlads, fiskeri, badning, kystturisme etc.

DN skal derfor stærkt opfordre til i strategien at inddrage behovet for **en statslig fysisk planlægning af aktiviteter og anlæg på havet**, herunder en friholdelse af de kystnære havområder for produktionsanlæg, der kolliderer med de øvrige kystnære interesser.

Det kan undre at strategien ikke blandt truslerne nævner, at en stor satsning på øget akvakultur med rovfisk betyder et voldsomt tryk på de tilgængelige ressourcer af "foderfisk" til **fiske-mel og -olieproduktion**. Selv med et stigende indhold af planteingredienser i fiskefoderet vil der blive heftig konkurrence om fiskemel og -olie til mange formål og "foderfiskene" udgør i sig selv en presset og endelig ressource på verdensplan. En strategi bør forholde sig også til den problematik og til mulighederne for at sigte på andre fiskearter end rovfiskene i en udvidet akvakultur.

Til **strategiens konkrete mål** skal DN bemærke, at de 50% forøgelse i produktionen af fisk og skaldyr samtidig med en 25% reduktion i kvælstofbelastningen pr produceret enhed udgør et temmelig uklart forureningsscenarie.

Hvis kvælstofreduktionen alene er knyttet til den **kvælstofbelastende** del af produktionen (fisk, der fodres) betyder det potentielt en 12,5% forøgelse af kvælstofbelastningen fra denne del af branchen. Ifald hele den ikke-kvælstofbelastende del af produktionen indregnes (muslinger og tang) kan fiskeproduktionens merbidrag helt eller delvis opvejes heraf på brancheniveau, men naturligvis ikke på den enkelte lokalitet. Denne sidste branchebalance er ikke særligt interessant i en vandmiljømæssig sammenhæng, idet der må tages udgangspunkt i det enkelte vandområdes sårbarhed i hvert enkelt tilfælde.

Hvad angår fosfor betyder 50% forøgelse af produktionen potentielt også en 50% forøgelse af **fosforbelastningen**, hvis hele forøgelsen ligger på fiskeproduktion. Det er der på ingen måde økologisk råderum til kystnært.

Med venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen, havbiolog
3119 3235, hmj@dn.dk